

2. חקלאות

כ-40,000 איכרים ופועלים חקלאיים מתפרנסים מחקלאות בשטחים. לכמה אלפים נוספים החקלאות היא מקור משני של הכנסה. ב-1989/90 היוותה החקלאות כ-35% מהתליג בשטחים. בענפי השדה פגע העוצר באיסוף יבולים, הכנת שטחים וזריעה (לאחר עצירת גשמים ממושכת), קטיף הדרים, וטיפולים שוטפים כגון ריסוס והשקייה (בייחוד בחממות).

מגדלי בעלי-החיים התקשו להשיג מזון, לטפל בבעלי-החיים ולהוציאם למרעה.

היצוא החקלאי נפגע קשות, אם בשל סגירת הגשרים והמעבר לישראל באופן כמעט מלא, ואם בשל ירידת איכות היבולים בגלל חוסר אפשרות לרססם או לאוספם בזמן. גם הירידה החדה בצריכה בשטחים פגעה קשות בחקלאים, במיוחד במגדלי הצאן והבקר. בשבוע הרביעי למלחמה ירדה צריכת בשר הבקר והצאן ב-80%, בשר עוף ב-40% וירקות טריים ב-70%.

להלן דוגמאות של נזקים ופגיעות בחקלאים:

* בתאריך 31.1.91 פנה חסן בוטמה אל **המוקד להגנת הפרט** בשם תושבי כפר בתיר המעבדים כ-10,000 דונם אדמה. בין השאר מעבדים במקום כרמי ענבים ומטעי משמש, זית ואגסים וכן שטחי ירקות כגון פטרוזיליה צנון ובצל. תושבי הכפר לא הורשו במשך 18 יום להגיע לשדות ולמטעים. כמו-כן נמנע מהם לטפל בבעלי-חיים: עזים, פרות ותרנגולות.

* מרכז המידע הפלסטיני לזכויות האדם – PHRIC – מוסר על 9,000 דונם עצי הדר בנפת טול-כרם שהפרי נרקב עליהם כתוצאה מעוצר של 12 יום. הנזק מוערך על ידם בכ-180,000 ש"ח. הנזק הכללי באיזור טול-כרם בשלושת השבועות הראשונים של העוצר מוערך בכ-9 מיליון ש"ח.

* בשל הבעיות בשיווק התוצרת החקלאית וביצואה מוכרים חקלאי השטחים את התוצרת במחירי הפסד. מעדויות שנמסרו מיריחו למוקד עולה כי תרנגולות נמכרות בכ-25% ממחירן הריאלי.

* עבד אל-רחמן אבי עארף, יושב ראש ועד שיווק השמן בגדה המערבית, מסר **לבצלם** כי נחתם חוזה בין הוועד לממשלת איטליה על מכירת 6,000 טון שמן זית. עד הטלת העוצר הצליח הוועד לייצא 1,000 טון שמן זית, אולם יצוא 5,000 הטון הנתורים לא התבצע.

מעצרים

על-פי נתוני דובר צה"ל, מאז פרוץ המלחמה במפרץ ועד ה-12.2.91, נעצרו בשטחים 3,647 איש, מתוכם 3,005 איש בגדה המערבית ו-642 ברצועת עזה. בגדה בלבד נעצרו 1,714 איש בעוון הפרות עוצר. בין העצורים גם מספר עצורים בצו מינהלי (מעצר ללא משפט). בשל הסגר והבעיות הכרוכות בקבלת מידע מהשטחים, קשה לדעת מהו מספרם המדוייק של העצורים המינהלים. הידוע ביניהם הוא די"ר סרי נוסייבה, מרצה לפילוסופיה שהואשם בהעברת מידע ביטחוני ל"אישיות עיראקית רשמית". נוסייבה, כמו מנהיגים פלסטיניים אחרים שנעצרו במעצר מינהלי, לא הועמד לדין משום ששלטונות בפיטחון טענו כי אין הם רוצים לחשוף מידע הקשור בפעולותיהם. מאות העצורים שהואשמו בהפרות עוצר הועמדו לדין במשפטים מהירים וללא נוכחות עורכי-דין. רובם הודו ונקנסו בסכומים שבין 500-1,500 ש"ח. אחרים, שלא הודו, נידונו לתקופות מאסר בפועל. יצוין עם זאת, שחלק ניכר המהעצורים שנקנסו לא יכלו לשלם את הקנס ונשארו במאסר. עורכת-דין מונה רשמאוי דיווחה **לבצלם** כי עצירים ירצו 50 ימי מאסר משום שאינם יכולים לשלם קנס בסכום של 500 ש"ח, ועצירים אחרים שנדרשו לשלם קנס של 800 ש"ח מרצים רק 40 ימי מאסר במקום לשלמו. בעזה, לעומת זאת, הקנסות גבוהים יותר אולם פרעונם יכול להדחות.

עורכי-הדין בגדה הכריזו עם תחילת המלחמה על שביתה, בהודיעם שלא יופיעו במשפטים המהירים משום שאין הם מוכנים לקחת חלק במראית עין של צדק. בשל העוצר משפחות ללא טלפון אינן יכולות ליצור קשר עם עורכי-הדין, ואלה מצידם אינם יכולים לזמן עדים או לעיין בתיקים. לפיכך רוב המשפטים המהירים בגדה נערכים ללא נוכחות עורכי-דין.